

UPITNIK PSIHOSOMATSKIH SIMPTOMA: 10 GODINA PRIMJENE

Anita Vulić-Prtorić, Odjel za psihologiju, Sveučilište u Zadru, avulicp@gmail.com

PSS je instrument procjene koji se sastoji od liste od 35 simptoma i 3 dopunska pitanja kojima se utvrđuje zdravstveni status. Svaki simptom se procjenjuje s obzirom na čestinu doživljavanja u posljednja 3 mjeseca i s obzirom na stupanj u kojem ispitanik procjenjuje da ga taj simptom ometa u svakodnevnim aktivnostima. Pouzdanost tipa Cronbach alfa za skalu frekvencije iznosi $\alpha=0,89$, a za skalu ometanja $\alpha=0,91$.

Faktorsko analitičkim postupcima utvrđeno je **5 klastera simptoma**: →

Odgovorima na PSSu mogu se prikupiti slijedeće informacije:

- Broj simptoma koje je osoba doživjela u posljednja 3 mjeseca
- Vrsta simptoma (kardiovaskularni, gastrointestinalni, dermatološki, i sl.)
- Učestalost javljanja simptoma u posljednja 3 mjeseca
- Stupanj ometanja
- Procjena zdravstvenog statusa

Ukoliko PSS ispunjavaju roditelji i dijete dobiva se informacija o:

- Slaganju u procjenama djetetovih simptoma i zdravstvenog statusa između roditelja i djeteta
- Sličnosti u vrsti simptoma koju doživljavaju roditelji i dijete ili adolescent.

	KLASTERI / SINDROMI	BROJ SIMPTOMA
1.	Bol – Muskulatorni	6
2.	Pseudoneurološki	7
3.	Gastrointestinalni	8
4.	Kardiovaskularni – Respiratorni	11
5.	Dermatološki	3

UZORCI U ISTRAŽIVANJIMA: DJECA, ADOLESCENTI I ODRASLI; KLINIČKI (N ≈ 500) NEKLINIČKI (N ≈ 1500)

3 oblika:

1. PSS Upitnik samoprocjene za djecu, adolescente i odrasle
2. PSS-R Upitnik procjene djetetovih simptoma od strane roditelja
3. PSS-L Upitnik procjene djetetovih simptoma od strane liječnika

Primjena je pojedinačna ili skupna, a vrijeme odgovaranja nije ograničeno, a u prosjeku traje 10-15 minuta.

Ovim upitnikom želimo saznati nešto više o zdravstvenim problemima učenika u našim školama. Za početak - što misliš, kako je tvoje zdravlje općenito? (označi svoj odgovor križićem ☒)

odlično vrlo dobro osrednje loše

U tablici dolje se nalazi lista različitih zdravstvenih problema koji ponekad muče svakog od nas. Molimo te da uz svaki navedeni zdravstveni problem označi svoj odgovor na dva pitanja:

1. koliko često si ga doživio u posljednja 3 mjeseca? i
2. koliko te to ometa u svakodnevnim aktivnostima?

	1. Koliko često si to doživio?				2. Koliko te to ometa?		
	Svako svaki dan	Često puta tjedno	Često puta mjesечно	Nikada	Jako	Ošrednje	Nimalo
1. Glavobolje	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
2. Vrtoglavica	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
3. Bol u leđima	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
4. Manjak energije / umor	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
5. Povišena tjelesna temperatura	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

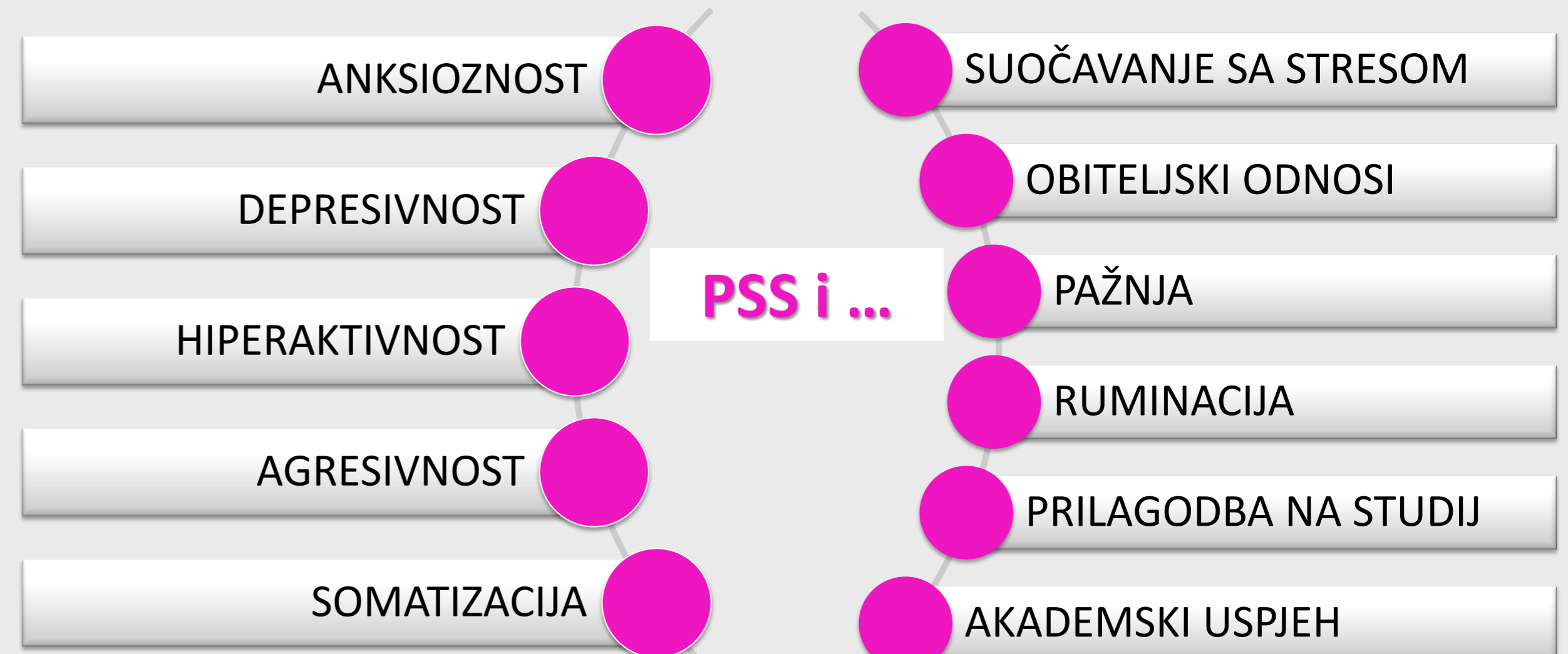
PSS je dostupan na :

- hrvatskom
- engleskom,
- njemačkom,
- španjolskom i
- slovenskom jeziku.

NEKI DOSADAŠNJI NALAZI:

- Prosječan broj doživljenih simptoma u posljednja 3 mjeseca je **12** od 35 navedenih.
- Klinički i normativni uzorci statistički se značajno razlikuju s obzirom na broj simptoma, procjenu stupnja ometanja, te s obzirom na procjenu vlastitog zdravstvenog stanja;
- Ispitanice doživljavaju značajno veći broj simptoma;
- Najveći broj simptoma doživljavaju adolescenti u dobi između **15 i 16 godina**.

- Broj simptoma se **povećava s dobi**, ali se na razini pojedinačnih simptoma uočavaju 4 dobna obrasca u distribuciji simptoma: uzlazni, silazni, zakrivljeni i stabilni.
- Prosječna korelacija između frekvencije simptoma i procjene njihova ometanja iznosi **0,73**.
- Najznačajnija povezanost (veća od 0.40, $p<0.01$) utvrđena je sa simptomima **depresivnosti i anksioznosti, doživljavanju stresa, teškoćama u koncentraciji i sklonosti ruminaciji**.

RANG	10 NAJČEŠĆIH TJELESNIH SIMPTOMA (N=1637)	% ispitanika koji su taj simptom doživjeli u zadnja 3 mjeseca
1.	Manjak energije / umor	79 %
2.	Prehlada (začepljen nos, kašalj, i sl.)	77 %
3.	Glavobolje	73 %
4.	Bol u leđima	60 %
5.	Ubrzano lupanje srca	57 %
6.	Mučnina	57 %
7.	Akne ili bubuljice	51 %
8.	Bol u rukama / nogama	51 %
9.	Nepodnošenje nekih vrsta hrane	47 %
10.	Prekomjerno znojenje	46 %

RELEVANTNI IZVORI INFORMACIJA:

Vulić-Prtorić A. (2005) **Upitnik psihosomatskih simptoma za djecu i adolescente**, *Suvremena psihologija*, 8, 2, 211-227.

Vulić-Prtorić A. (2011) **Somatizacija i psihosomatski simptomi**; u knjizi Vulić-Prtorić A., Cifrek Kolarić M. *Istraživanja u razvojnoj psihopatologiji*, Jastrebarsko: Naklada Slap. Str. 153-193.

Vulić-Prtorić A. (2016) **Somatic Complaints in Adolescence: Prevalence Patterns Across Gender and Age**. *Psychological Topics*, 25, 75-105.

Vulić-Prtorić A., Galić S. (2016) **Severity of somatic symptoms in adolescence: How distressing they are?** U: Lauri Korajlija A., Begić D., Jurin T. (Eds.) *Book of Abstracts. 37th STAR Conference*, 6-8 July, 2016., Zagreb, Croatia. Pg. 257.

Vulić-Prtorić, A. (2017) **Priručnik za Upitnik psihosomatskih simptoma PSS**. Sveučilište u Zadru. (u pripremi)

